

Äitien ksylitolinkäyttö vähentää lasten kariesta pitkällä aikavälillä

Hammaslääketieteen lisensiaatti Marja-Liisa Laitalan tuore väitöstutkimus osoittaa, että äidiltä pikkulapselle siirtyvään bakteerikannan koostumukseen vaikuttamalla pystytään edistämään lapsen maitohampaiden säilymistä pitkään täysin ehjinä. Tutkimus vahvistaa entisestään täysksylitolituotteiden merkittävää roolia lasten ja perheiden hampaiden hoidossa.

Marja-Liisa Laitalan tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää varhaisen mutans streptokokki (MS) -kolonisaation ehkäisyn pitkäaikaisvaikutuksia korkean kariesriskin omaavien lasten maitohampaistossa sekä tarkastella MS-tartunnan estämisen kustannuksia.

Kariestartunta useimmiten äidiltä

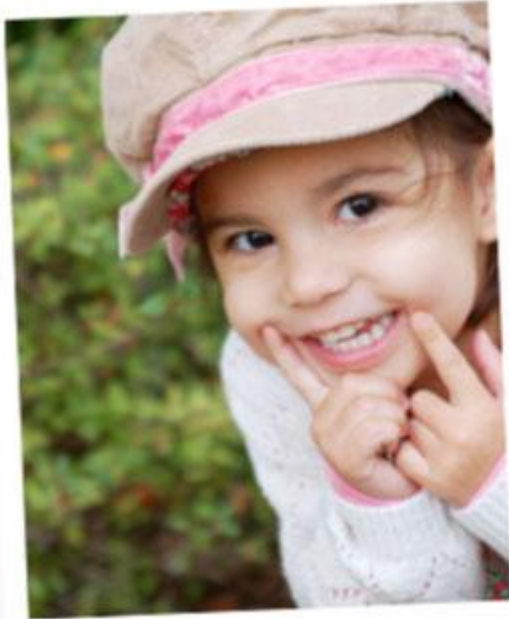
Aiempien tutkimusten perusteella oli tiedossa, että pikkulapsen suuhun pesiytyneen bakteerikannan koostumus vaikuttaa hampaiden reikiintymiseen, ja että täysksylitolipurukumilla voidaan ehkäistä kariksen tarttumista äidiltä lapselle. Erityisesti mutans streptokokki -bakteerit lisäävät riskiä hampaiden reikiintymiselle. Useimmiten lapsi saa tartunnan äidiltä tai muilta perheenjäseniltä syljen välityksellä. Laitalan väitöstutkimus on seurantatutkimus aiemmalle äiti-lapsi-tutkimukselle, jonka tulokset osoittivat, että mutans streptokokki -tartunnat äidiltä lapselle vähenivät viisinkertaisesti ksylitolin ansiosta.

Tutkimuksessa mukana yli 500 lasta

Tutkimuksen tiedot lasten hampaiden terveydestä ja hammashoitotoimenpiteistä syntymästä 10-vuotiaaksi sekä äiteihin kohdistuneen kariesehkäisyn kustannuksista kerättiin Ylivieskan terveyskeskuksen asiakirjoista. Tutkimuksessa oli mukana yhteensä 507 lasta, joista 148 oli osallistunut aikaisempaan Ylivieskan äiti-lapsitutkimukseen, jossa verrattiin äitien käyttämän ksylitolipurukumin ja äidille tehtyjen fluori- tai klooriheksidiinilakkausten vaikutusta pikkulasten hampaiden terveyteen.

Laitalan tutkimus osoittaa, että maitohammaskariesta esiintyi 10-vuotiaaksi asti merkittävästi vähemmän lapsilla, jotka eivät olleet saaneet MS-tartuntaa alle 2-vuotiaana. Heidän maitohampaansa säilyivät 3,4 vuotta kauemmin täysin ehjinä ja he tarvitsivat vähemmän

maitohampaiden korjaavaa hoitoa kuin lapset, joiden hampaisto oli kolonisoitunut MS-bakteerilla jo 2-vuotiaana.

Alle 2-vuotiaana estetty tartunta näkyy 10-vuotiaaksi asti

Koska ksylitoliryhmän lasten MS-kolonisaatio oli vähäisintä, heidän maitohampaissaan oli vähemmän kariesta ja korjaavan hoidon tarvetta kuin kahden muun korkeariskisen ryhmän lapsilla. Kun MS-tartunta oli saatu estettyä, korkean kariesriskin omaavien lasten hampaiden terveys oli samalla tasolla kuin keskimäärin koko ikäkohortilla.

Lapsen maitohampaat säilyvät terveinä pidempään ja korjaavan hoidon tarve vähenee, kun MS-kolonisaatio alle 2-vuotiaana saadaan estettyä. Lapsen MS-kolonisaatio vähenee merkitsevästi, kun äiti käyttää ksylitolipurukumia lapsen ollessa 0–2 vuoden ikäinen. Siten pikkulapsen äidin säännöllinen ksylitolipurukumin käyttö saattaa olla julkisen terveydenhuollon kannalta tarkoituksenmukainen terveyttä edistävä menetelmä.

Merkittävä taloudellinen säästö ksylitolin avulla!

Laitalan tutkimus osoittaa, että äideille suunnattu panostus lasten kariesen ehkäisyyn näkyy lasten hampaissa vähäisempänä reikiintymisenä jopa kymmenen vuotta. Julkisen sektorin kannalta omahoito, jossa äiti nauttii säännöllisesti ksylitolia, ei edellytä suuria resursseja eikä hammaslääkärikäyntejä. Vähentyneet lasten paikkauskäynnit näkyvät suoraan kunnan säästyneinä resursseina. Äitien käyttämän ksylitolipurukumin kustannukset olivat yhteensä 116 euroa ja lapsen maitohampaiden säilyminen täysin ehjinä vuoden pidempään maksoi 37 euroa.

Marja-Liisa Laitalan väitös hyväksyttiin Turun yliopistossa 24.9.2010. otsikolla "Mutansstreptokokkitartunnan ehkäisemisen pitkäaikaisvaikutukset maitohampaiden terveyteen. Kohorttitutkimus korjaavan hoidon määrästä ja kariesehkäisyn kustannuksista."

Väitöskirjan myynti: Turun yliopiston kirjasto

sähköposti: julkmyynti@utu.fi

puhelin: 02 333 6662

Väitös on julkaistu Turun yliopiston sähköisessä julkaisuarkistossa:

<https://www.doria.fi/handle/10024/63589>